

28.04.2023).

2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <https://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 28.04.2023).

3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні (стаття 2) : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14/conv#Text> (дата звернення: 28.04.2023).

4. Фоміна Т.В., Пугаченко О.Б. Податкове стимулювання діяльності суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану в Україні. *Modern engineering and innovative technologies*. 2022. Issue № 20. Part 2. April / Sergeieva & Co, Karlsruhe, Germany. С. 113-123. URL: <https://www.moderntechno.de/index.php/meit/issue/view/meit19-02/meit19-02> (дата звернення: 16.03.2023).

ОЛЕЙНИЧЕНКО Денис,

здобувач наукового ступеня «Доктор філософії» спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Центральноукраїнського
національного технічного
університету

Науковий керівник:

СМІРНОВА Ірина, доцентка
кафедри аудиту, обліку та
оподаткування

Центральноукраїнського
національного технічного
університету, кандидатка
економічних наук, доцентка

ОБЛІК ЯК ДЖЕРЕЛО ФОРМУВАННЯ ІНДИКАТОРІВ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

У процесі прийняття рішень, які стосуються інвестування капіталу в економіку нашої країни, іноземними компаніями та фінансовими організаціями визначальним чинником виступає рівень економічної безпеки України. Адекватна та релевантна інформаційна база, що включає показники економічної діяльності за різними сферами, виступає основою для підтримки достатнього рівня цієї діяльності.

Інформаційна база економічної безпеки – набір індикаторів, які згруповані за різними сферами економічної діяльності. Базою формування таких показників слугує систематизована статистична інформація, яка інтегрується в системі бухгалтерського обліку суб'єктів державного й недержавного секторів економіки. Відповідно, саме дані бухгалтерського обліку, а відповідно і фінансової звітності є інформаційною основою не лише для оцінки економічної безпеки держави, а й для формування комплексу заходів щодо її підтримки та підвищення.

Як зазначає український дослідник О.В. Царенко [7], найважливішою якісною характеристикою розвитку певної просторової системи є визначення її здатності підтримувати нормальні умови життєдіяльності, стійке забезпечення ресурсами розвитку та достатній рівень економічної безпеки. Гарантування достатнього рівня економічної безпеки просторових систем є важливою передумовою її розвитку. Несвоєчасне усунення проблем у функціонуванні однієї з ланок здатне спричинити негативні наслідки в масштабах економіки всієї країни.

Дослідження напрацювань провідних учених дозволяє виокремити певні напрями трактування сутності економічної безпеки.

Згідно з першим напрямом (Предборський В.А. та Пастернак-Таранушенко Г.А.), економічна безпека трактується як стан забезпечення національних інтересів і здатності розвитку [4, 5].

Інший підхід до тлумачення економічної безпеки, якого притримується В.І. Мунтіян, передбачає здійснення певного комплексу заходів: «Економічна

безпека – це загальнонаціональний комплекс заходів, спрямованих на постійний і стабільний розвиток економіки держави, що включає механізм протидії внутрішнім і зовнішнім загрозам. Стан захищеності економічних інтересів особи, суспільства і держави, розвитку достатнього оборонного потенціалу, що сприятиме стійкому й ефективному функціонуванню економіки в режимі розширеного відтворення, створенню передумов для підтримки і поліпшення рівня життя громадян, задоволення корінних національних інтересів у виробничо-економічній сфері, фінансовій, зовнішньоекономічній, технологічній, енергетичній, продовольчій та інших субекономічних сферах» [3].

Згідно з третім підходом, вчені, зокрема Жаліло Я., в дефініції економічної безпеки акцентують увагу на здатності до розширеного відтворення [1].

За четвертим підходом В.Т. Шлемко, І.Ф. Бінько у визначеннях наголошують, власне, на стійкості до загроз [8]: «Стан національної економіки, який дає змогу зберегти стійкість до внутрішніх та зовнішніх загроз та спроможний задовольняти потреби особистості, суспільства, держави».

О.В. Лепьохін та С.В. Северина вважають, що для чіткого уявлення про механізм запобіжних дій проблему забезпечення економічної безпеки України необхідно розглядати саме в контексті глобалізації соціально-економічних процесів [2].

Таким чином під економічною безпекою держави доцільно розуміти такі економічні умови функціонування реального та фінансового секторів національної економіки, за яких гарантується дотримання національних інтересів, мінімізується дія зовнішніх та внутрішніх загроз, що забезпечує ефективність та незалежність національної економіки, її стабільність та стійкість, здатність до відтворення і розвитку та дотримання соціальних стандартів.

У макроекономічному аналізі в межах національної економіки прийнято виділяти два боки: матеріально-речову або фізичну та монетарну або грошову. Саме такого поділу слід дотримуватися і під час здійснення макроекономічного аналізу економічної безпеки.

Індикатори економічної безпеки України та їхні критичні значення визначено Методичними рекомендаціями щодо розрахунку рівня економічної безпеки [6]. У межах кожного зі складників економічної безпеки можна виділити чотири групи індикаторів за джерелами отримання інформації для їх розрахунку: фінансово-економічні показники діяльності суб'єктів господарювання, соціально-демографічні показники, порівняльні показники та зведені міжнародні індекси, інші показники. Кожен з індексів, що належить до вказаних груп, здебільшого формується на підставі зведеної Державною службою статистики статистичної інформації. Статистична інформація, своєю чергою, отримується або шляхом вибіркового статистичного спостереження, або за адміністративними даними, або як зведення показників діяльності суб'єктів господарювання.

Можна виділити чотири групи суб'єктів господарювання: підприємства (суб'єкти приватного сектору), суб'єкти державного сектору, банки та суб'єкти небанківського фінансового ринку (страхові компанії, фондові компанії) та інші суб'єкти фінансового ринку.

Фінансово-економічні індикатори виробничої та енергетичної безпеки формуються здебільшого на підставі фінансової звітності підприємств, зокрема в розрізі таких об'єктів обліку, як доходи, собівартість виробництва, витрати та прибуток від операційної діяльності, знос основних засобів, первісна вартість основних засобів підприємств за різними видами економічної діяльності. Оцінка науково-технологічної безпеки базується на об'єктах обліку, що виникають як у суб'єктів приватного сектору, так і у суб'єктів державного сектору економіки.

Продовольча безпека містить значну кількість показників-співвідношень обсягів виробництва та споживання ключових продуктів харчування. Обсяги споживання визначаються Державною службою статистики на підставі статистичних обстежень домогосподарств. Інформація про обсяги виробництва цих видів продукції надходить від сільськогосподарських підприємств у спеціальних формах статистичної звітності, а облік витрат виробництва здійснюється відповідно до П(С)БО.

Роль інформації для прийняття управлінських рішень у сфері економічної безпеки держави є основоположною. У зв'язку з тим, що макроекономічні показники, які є основою для розрахунку рівня економічної безпеки, формуються на підставі даних щодо діяльності кожної окремої господарської одиниці, проблеми формування звітності та ведення бухгалтерського обліку мають також макроекономічний характер. Наявність даних про рух інформації від первинних документів суб'єктів державного та недержавного секторів економіки до індикаторів економічної безпеки держави дасть змогу впорядкувати канали інформаційних ресурсів для отримання на загальнодержавному рівні достовірної, актуальної, адекватної, об'єктивної та релевантної інформації.

Список використаних джерел

1. Жаліло Я. Економічна стратегія держави: теорія, методологія, практика : монографія. Київ : НІСД, 2003. 368 с.
2. Лепьохін О.В., Северина С.В. Теоретичне узагальнення змісту економічної безпеки держави в сучасних умовах глобалізації світового економічного простору. Агросвіт. 2019. № 7. С. 26-31.
3. Мунтіян В.І. Економічна безпека України : монографія. Київ : КВІЦ, 1999. 463 с.
4. Пастернак-Таранушенко Г.А. Економічна безпека держави. Статистика процесу забезпечення : підручник / за ред. Б. Кравченка. Київ :

Кондор, 2002. 302 с.

5. Предборський В.А. Економічна безпека держави : монографія. Київ : Кондор, 2005. 391 с.

6. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовтня 2013 р. № 1277. URL: http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm (дата звернення: 13.09.2019).

7. Царенко О.В. Технологія управління економічною безпекою просторових систем. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2012. № 8. С. 114-122.

8. Шлемко В.Т., Бінько І.Ф. Економічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення : монографія. Київ : НІСД, 1997. 144 с.

АНЕНКО Анастасія,
*студентка I курсу Харківського
національного автомобільно-
дорожнього університету*

Науковий керівник:
ЛЕОНТЬЄВА Ліна, *кандидат
юридичних наук, доцент кафедри
обліку і оподаткування Харківського
національного автомобільно-
дорожнього університету*

ДЕРЖАВНА ДОПОМОГА СУБ'ЄКТАМ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Правове регулювання суб'єктів господарювання гарантується нормами цивільного і господарського права. Однак законодавча база в окремих, або спірних питаннях не дає повних відповідей для винесення обґрунтованих законних рішень. Слабкість і недосконалість правового захисту підприємництва, неврегульованість багатьох його аспектів, неузгодженість